

Velomaršruts

VALMIERAS VIDES MĀKSLA

Valmiera ir pilsēta, kur gaujmalas dabas ainava saplūst ar mākslu, veidojot unikālu pilsētas identitāti mūsu "brīvdabas izstāžu zālē". Īpaši nozīmīga loma Latvijas mākslas ainā bija Valmieras tēlniecības plenēriem, kas aizsākās 1984. gadā un kļuva par būtisku platformu Latvijas tēlniecības attīstībai. Šie plenēra darbi, kas sākotnēji veidoja Skulptūru dārzu, šodien ir organiski iekļāvušies pilsētvidē un atrodas līdzās jaunākajām pilsētvides instalācijām. Maršrutā iespējams ieraudzīt kā vēsturiskais akmens tēlniecības mantojums saplūst ar mūsdienu mākslas formām - dizaina elementiem, interaktīvām instalācijām un murāļiem. Šie objekti nav tikai dekorācijas, bet gan formā iemiesoti stāsti, kas veicina piederības sajūtu un rosina dialogu starp pagātni un tagadni.

Ieteicamais laiks:

marts-oktobris

Maršruta garums: 16 km

Aptuvenais ilgums: 1-2h

Grūtības pakāpe: viegls

Ceļa segums: asfalts, ietves, meža taka, grants ceļi

Sākuma un beigu punkts: Valmieras Kultūras centrs

Maršruta karte:

https://ej.uz/vides_objekti_valmiera

Maršruta GPX

1. Skulptūra "Gaismas strūklaka" (2008)

Autors: Andris Vārpa

Andris Vārpa dzimis 1950. gadā Rīg. Rīdzinieks, bet uzaudzis Vīlpulkas pagastā, sirdī glabā Rūjienas vārdu un joprojām ir valmierietis.

Raksturīga tēlnieka Andra Vārpas darbu forma (odaliska), kas vairākkārt variēta 1990. gados. Andra Vārpas veidoto darbu pamatā ir vienkāršība, dziļš mākslinieka instinkts. Savos darbos viņš atklāj granīta, marmora, bronzas un koka spēku un savdabību, pielietojot materiālus no reālistiskas līdz vismodernākajai interpretācijai.

Mākslinieks kopš 1976. gada piedalījies izstādēs Latvijā un daudzviet pasaulē. Viņa darbi tikuši izstādīti Rūjienā, Valmierā, Rīgā, arī mūsu kaimiņvalstīs, Polijā, Vācijā, Austrijā un citviet.

GPS 57.53854, 25.42178

2. "Pretrunu pilni zīmējumi" (2023)

Autors: Māris Bišofs

20. gs. 70. gados kopā ar ģimeni emigrēja uz ārzemēm, no 2023. gada atgriezies uz dzīvi Latvijā.

Mākslinieka darbs, kas dažādos veidos piepilda pilsētu. Viņš ir savrupnieks Latvijas mākslas ainā, sākotnēji – Valmieras novadnieks, vēlāk pasaules pilsonis, kura radošā trajektorija attīstījies Izraēlā, Francijā un ASV. Bišofa zīmējumi veidoti kā sarkasma un humora piesātināti komentāri gan par mūsu ikdienas norisēm un indivīda pieredzi, gan par aktuāliem notikumiem pasaulē un norisēm Latvijas sabiedrībā. Viņa mērķis ir atrast ačgārno un parādīt cilvēkiem, jo viņi paši to nespējot ieraudzīt, – saka mākslinieks un turpina provocēt skatītāja ierasto pasaules uztveri, gluži kā klucīšus saliek kopā vairākas tēmas, radot negaidītas kombinācijas. Darbs tapis Latvijas Laikmetīgās mākslas centra organizētā izstādē "Pretrunu pilns zīmējums ar gaišredzības iezīmēm".

GPS 57.53895, 25.42162

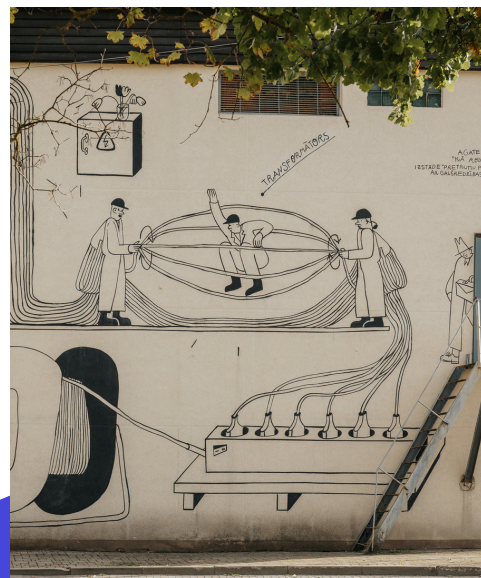

3. Murālis. Kā rodas elektrība? (2023)

Autors: Agate Lielpētere

Darbs "Kā Rodas Elektrība" ir veltīts cilvēka ziņkārībai un zinātkārei. Nolūks ir, aktīvi nodarbinot savu iztēli, likt mums apšaubīt šķietami ikdienišķus un pašsaprotamus procesus, tādējādi rodot jaunas un, iespējams, absurdas atbildes uz šiem jautājumiem. Kas patiesībā notiek aiz elektrības transformatora sienām? Varbūt tur mīt simt mazu kāmīšu, kas skrien savos mazajos ratos, kā nereti redzams multfilmās? Vai arī tur ir tūkstoš vadiņu, kas nāk no kaut kurienes un dodas citur? Šī pieeja ir balstīta Māra Bišofa darbos, it sevišķi viņa shematiskajos, pseidozinātniskajos zīmējumos, kas pēta, "kā lietas strādā". Tā uzsver zinātkāri kā fundamentālu sastāvdaļu jēgpilnas dzīves veidošanā.

GPS 57.53916, 25.4236

4. Saules pulkstenis (2008)

Autors: Matīass Jansons

Darbs veidots Valmieras plenēra ietvaros, konkrētai vietai pie Dzirnavu ezeriņa. Akmens un betona bruģa ciparnīca, akmens gnomons. Apkārt saules akmenim vides kompozīcija izveidota tā, lai, no jebkuras parka puses nākot, jau pa gabalu var pateikt, ka tas ir saules pulkstenis.

GPS 57.5407, 25.41852

5. Krodera Ābele (2020)

Autori: Aivars Vilipsons un Ivars Miķelsons

Mākslas objekts atklāts režisora Oļģerta Krodera 99. dzimšanas dienā Valmieras vasaras teātra festivāla ietvaros. Izcilais režisors ir attēlots kā augļu koks, kas visprecīzāk ataino režisora garu.

GPS 57.53966, 25.42498

6. Sienas gleznojums "Galvenā cīņa" (1997)

Autori: Alfreds Lapetrovs un Jānis Tančers

Jānim Daliņam veltīts sienas gleznojums. Tas tika izveidots, lai godinātu viņa ieguldījumu Latvijas sporta vēsturē. Līdz 1997. gadam uz sienas, gleznojuma vietā bija redzams uzraksts no Jāņa Daliņa atmiņām: "Galveno cīņu savā mūžā es esmu zaudējis, bet tā tomēr bija vislielākā cīņa, cīņa par Latviju."

GPS 57.54077, 25.42629

7. Skulptūra "Bērns ar zivi"

Autors: Jānis Zariņš

GPS 57.5422, 25.42797

8. Smilšu pulkstenis "Acumirklis" (2019)

Autori: SIA KOB Art arhitekta Kristīne Bērza un mākslinieks Oskars Bērzs

Objekts ir veidots Mākslas mēneša ietvaros.

Rotējošā gaismas instalācija ir veidota stilizētā smilšu pulksteņa formā, kas attēlo laika ritēšanu. Tas ir simbols tam, cik daudz var notikt acumirkļī, bet tajā pašā laikā var nenotikt nekas. Šī instalācija aicina aizdomāties par prioritātēm dzīvē un laiku, kas tām tiek veltīts.

GPS 57.5443, 25.4309

9. Teātra platforma jeb karuselis

Autori: Inese un Ivars Mailīši

Darbus veica arī metālmākslinieks Edgars Saučuks, galdnieks Agris Zaharovs, mākslinieks Ziedonis Grigorjevs, Rīgas Dizaina un mākslas vidusskolas ārtelpu un privātās telpas dizaina 3. kursa audzēkņi.

Valmiermuižas karuselis ir vizuāls stāsts par senās Valmiermuižas notikumiem, saimnieku un kalpu dzīvi, viņu nodarbošanos, Iršu dārzu un tā iemītniekiem, seno arhitektūru un kopā dzīvošanas kultūru. Karuseļa centrā ir Iršu dārza koks, kurš griežoties stāsta par dārza iemītniekiem, kuri attēloti dažādos gadalaikos un ir kā nejauši pamanīti biklu dzīvnieciņu skatieni caur koku lapām un apsnigušiem zariem. Uz karuseļa griežas apsegloti muižas zirdziņi un Iršu dārza briedīši.

Kā stāsta Ivars Mailītis, Valmiermuižas karuseļa vizuālais tēls veidots, atsaucoties uz vēstures notikumu pētnieka Johana Kristofa Broces gleznotām ainām. Panorāmas gleznojumā izmantotas senas Valmiermuižas fotogrāfijas un arhīvu materiāli.

GPS 57.55601, 25.4324

10. Vides objekts - Valmiermuižas klase (2025)

Vides objekts tapis sestās starptautiskās īslaicīgās arhitektūras un pilsētvides dizaina vasaras skolas "Festival'and" ietvaros kā praktiska pilsētvides laboratorija. Objekta izveidē piedalījās 15 arhitektūras un dizaina studenti no desmit valstīm (Vācijas, Austrijas, Gruzijas, Ķīnas, ASV, Itālijas, Beļģijas, Ungārijas, Lietuvas un Latvijas) pieredzējušu mentoru vadībā.

"Valmiermuižas klase" tika radīta, meklējot sinerģiju starp mākslu, dizainu un koka būvniecību. Tā iemieso pilnu dizaina ciklu — no izpētes un ideju radīšanas līdz pat 1:1 mēroga būvniecībai kokmateriālā.

GPS 57.55602, 25.43418

11. AMA-GI skulptūra Ukrainas atbalstam (2022)

Autors: spāņu mākslinieks Jordi NN

Vides objekts sākotnēji tika radīts kā uguns skulptūra Valmiermuižas etnomūzikas festivālā, iemiesojot divas galvenās tēmas – brīvību un transformāciju. Nosaukums "Amagi" šumēriešu valodā ir senākais zināmais brīvības apzīmējums, kas burtiski nozīmē "atgriezies pie savas piederības".

Objekta centrālais tēls — piekūns — simbolizē inteliģenci un mērķtiecību. Mākslinieciskā procesa laikā putns, līdzīgi mītiskajam fēniksam, izgāja cauri alķīmiskam pārmaiņu procesam. Koka konstrukcija uguns liesmās sadega un izplēnēja, simbolizējot sāpīgo, bet nepieciešamo ceļu uz jaunu kvalitāti.

Simboliskā nozīme: uguns un transformācija. Lai kļūtu stiprāks un atdzimtu, fēniksam ir jāiziet cauri ugunij.

Metāla kodols: Pēc koka sadedzināšanas atklājas skulptūras metāla struktūra — neiznīcināmā būtība un dvēsele. Metāls, kura izturība caur uguni tikai pieaug, simbolizē nelokāmu gribu un jaunu cerību.

Šī skulptūra ir veltījums Ukrainas spēkam, apliecinot, ka brīvība tiek izcīnīta un norūdīta smagos pārbaudījumos.

12. Gaujas terase (2019)

Autori: SIA DJA. Didzis Jaunzems, Juta Davidovska

Izbūvētais grants seguma gājēju ceļš atzarojas no esošā asfaltētā parka ceļa un turpinās koka segumā, organiski pārtopot skatu terasē pie upes. Terases priekšā, tuvāk Gaujai, veidots soliņš, kas, piekļaujoties reljefa maiņai, izaug no taciņas dēļu klāja. Terases aizmugurē veidota sēžamvieta, kas no soliņa pakāpeniski pārtop zvilnī. Apļveida forma daļēji veidota, sekojot automašīnu apgriešanās rādiusam, kas nepieciešams, lai pie upes varētu piebraukt arī ugunsdzēsēju transportlīdzekļi.

GPS 57.53487, 25.44316

13. Mākslas soliņi pie Gaujas

Covida laika projekts, kad nebija iespēja pulcēties telpās. Audekla vietā tika izmantots koka soliņš, izstāžu zāle – Valmieras pilsētvidē. Soliņi tapa vairāku gadu laikā, un ikreiz tika uzaicināti jauni mākslinieki. Soliņus ir apgleznojuši mākslinieki: Aivars Vilipsons, Vija Zariņa, Aleksejs Naumovs, Elita Patmalniece, Ieva Iltnere, Ieva Jurjāne, Valmieras dizaina un mākslas vidusskolas audzēkņi.

GPS 57.53833, 25.42891

14. Jāņa Neilanda skulptūra

Autors: Andris Vārpa

Jānis Neilands, mācītājs un literāts. Dzimis 1840. gada 24. janvārī. Pazīstams ar piedalīšanos latviešu Bībeles un Vidzemes dziesmu grāmatas jaunizdevumu rediģēšanā. Dažādos krājumos publicējis svētrunas, sarakstījis garīgas dziesmas, tulkojis dziesmu tekstus Jāņa Cimzes krājumam "Dziesmu rota". Sv. Sīmaņa draudzes mācītājs. Viens no Valmieras puikām.

15. Skulptūra Guļošā amazone

Autors: Andris Vārpa

GPS 57.53914, 25.42934

16. Valmieras uzraksts no ziediem

Uzraksts "Valmiera" Gaujas labajā krastā tika izveidots 1937. gadā. Burtu formu dobjū stādījumiem izveidoja Jānis Ziediņš, kurš bija prasmīgs un iecienīts sava darba veicējs. Tolaik lielākā daļa pilsētā esošo uzrakstu un izkārtņu bija viņa roku darbs. Pēckara gados dobes netika veidotas, bet jau 50.–60. gados uzraksts tika atjaunots. Kopš 2024. gada uzraksts ir veidots Valmieras novada identitātes burveidolā un ziedi stādīti vizuālās identitātes krāsās.

GPS 57.53604, 25.42242

17. Skulptūra "Valmieras puikas" (1981)

Autore: Timiāna Munkēvica

Skulptūru grupā attēloti Valmieras novadnieka Pāvila Rozīša romāna „Valmieras puikas” literārie varoņi. Sākotnēji skulptūru grupa tika uzstādīta pie Valmieras muzeja. Ēkas rekonstrukcijas laikā skulptūru pārvietoja un kopš 2006. gada “Valmieras puikas” atrodas pie Vidzemes Augstskolas un Valmieras Integritās bibliotēkas ēkas.

GPS 57.5347, 25.42427

18. Skulptūra "Tēlnieks" (1986)

Autors: Gvido Buls

Sākotnēji atradās Valmieras skulptūru dārzā, bet 2015. gadā skulptūra pārvietota uz skvēru Stacijas ielā.

Tēlnieks Gvido Buls 1975. gadā absolvējis Jaņa Rozentāla mākslas vidusskolu, 1981. gadā – Latvijas Mākslas akadēmijas Tēlniecības nodaļu. Mākslinieks ir Latvijas Mākslinieku savienības biedrs, piedalās izstādēs un tēlniecības simpozijos.

GPS 57.5335, 25.4254

19. Murālis: Visiem viens galamērķis (2023)

Autors: Vivianna Maria Stanislavska

Darbs tapis koprades procesā, māksliniecei sadarbojoties ar Valmieras jauniešiem un nometnes “Mākslinieks ir klātesošs” dalībniekiem. Radošajās darbnīcās tika radīti tēli, iedvesmojoties no Māra Bišofa daiļrades un atsaucoties uz pasaulē vērojamām satraucošām klimata pārmaiņām. Katrs no zīmējumā notvertajiem tēliem atsedz gan kādu no Bišofa darba iezīmēm, gan signalizē par jauniešu bažām par biedējošo ekoloģisko situāciju. Zīmējumi tapuši, sekojot intuitīvai līnijas kustībai, ko papildina sadarbībā ar Valmieras dizaina un mākslas vidusskolas audzēkņiem radītie teksti, kas atspoguļo jaunās paaudzes skatījumu uz mūsdienu pasauli.

Video (QR kods) var apskatīt visu iesaistīto jauniešu darbus kopīgi veidotajā animācijā. Animācija atspoguļo sociālo aktīvismu – katrs kadrs ir individuāls, bet kopā tie veido gaitu un došanās virzienu. Darbs tapis Latvijas Laikmetīgās mākslas centra organizētā izstādē “Pretrunu pilns zīmējums ar gaišredzības iezīmēm”.

GPS 57.52948, 25.42593

20. Skulptūra "Dāvana nākošajai tūkstošgadei (2001)

Autors: Ginters Krumhols

Simboliski sagaida un pavada Valmieras iedzīvotājus un viesus, kuri pilsētā ierodas no Rīgas puses. Skulptūra Valmierā tika uzstādīta 2001. gadā Eiropas kultūras mantojuma dienu ietvaros.

GPS 57.52844, 25.3859

21. Valmieras Valsts ģimnāzijas skulptūru dārzs

Valmieras Valsts ģimnāzijas teritorijā ierīkotais Skulptūru dārzs izveidots 21. gs. sākumā pēc toreizējā ģimnāzijas direktora Jāņa Zemļicka iniciatīvas, atdzīvinot Valmieras akmens tēlniecības simpoziju tradīcijas. Te var aplūkot Andra un Reiņa Vārpu, Gvido Bula, Gundara Kozlovskā, Paula Jaunzema, Daces Blūmas, Matīsa Jansona, Jura Švalbes, Ivāra Drulles, Aigara Krievāna, Solveigas Vasiļjevas, Kristapa Strauta, lietuvieša Vītauta Tallata Kelpša veidotas skulptūras.

GPS 57.5327, 25.4088

22. Metāla kubs – saruna, diskusija, emocijas

Pēc Valmieras novada pašvaldības pasūtījuma, Valmierai startējot konkursā par Eiropas galvaspilsētas 2027 titulu. Iedvesmas avots – pasaulē slavenā latvieša, Valmieras novada Ķoņu pagastā dzimušā konstruktīvisma mākslinieka, fotomontāžas pioniera Gustava Kluča darbs “Dinamiskā pilsēta” (1919). Tajā izteiktā ideja par vēsturisko industrializācijas tēmu sasaucas ar Valmieras novada iedzīvotāju pragmatisko, racionālo un saimniecisko skatījumu uz dzīvi.

Kvadrāts/rombs ir Valmieras – Eiropas kultūras galvaspilsētas – vizuālās identitātes pamatelements. Kvadrāts simboliski ietver indivīda izpratni par kultūru, tās uztveramību un vizuālo pieņemšanu. Spēju saprast un pielīdzināt saviem vizuālajiem standartiem. Kvadrāts ir saprotams, izskaidrojams un perfekts. Izmainītā kvadrāta forma simboliski izsaka visu jauno, atšķirīgo, citādo.

Savukārt krāsu koncepcija balstīta Gustava Kluča daiļradē un Valmieras, Valmieras novada raksturīgo pilsētu un piepilsētu lauku ainavās – karmīnsarkanā (Skaņākalna klintis) un zeltainā (Sedas purvs).

GPS 57.53745, 25.41594

23. Murālis (2023)

Autors: Māris Bišofs

Māris Bišofs (1939) ir Rūjienā dzimis latviešu mākslinieks un ilustrators, kurš 20. gs. 70. gados kopā ar ģimeni emigrēja uz ārzemēm, no 2023. gada atgriezies uz dzīvi Latvijā.

Mākslinieka darbs, kas dažādos veidos piepilda pilsētu. Viņš ir savrupnieks Latvijas mākslas ainā, sākotnēji – Valmieras novadnieks, vēlāk pasaules pilsonis, kura radošā trajektorija attīstījies Izraēlā, Francijā un ASV. Bišofa zīmējumi veidoti kā sarkasma un humora piesātināti komentāri gan par mūsu ikdienas norisēm un indivīda pieredzi, gan par aktuāliem notikumiem pasaulē un norisēm Latvijas sabiedrībā. Viņa mērķis ir atrast ačgārno un parādīt cilvēkiem, jo viņi paši to nespējot ieraudzīt, – saka mākslinieks un turpina provocēt skatītāja ierasto pasaules uztveri, gluži kā klucīšus saliek kopā vairākas tēmas, radot negaidītas kombinācijas. Darbs tapis Latvijas Laikmeiņgās mākslas centra organizētā izstādē “Pretrunu pilns zīmējums ar gaišredzības iezīmēm”.

GPS 57.53753, 25.41599

